

Kolekcija pasulja (*Phaseolus vulgaris*) različitog geografskog porekla - predmet novog naučnog rada na IPGR - Sadovo

Автор(и): ас. Вълко Нешев, ИРГР "К. Малков" – гр. Садово, Селскостопанска академия

Дата: 11.06.2024 *Брой:* 6/2024

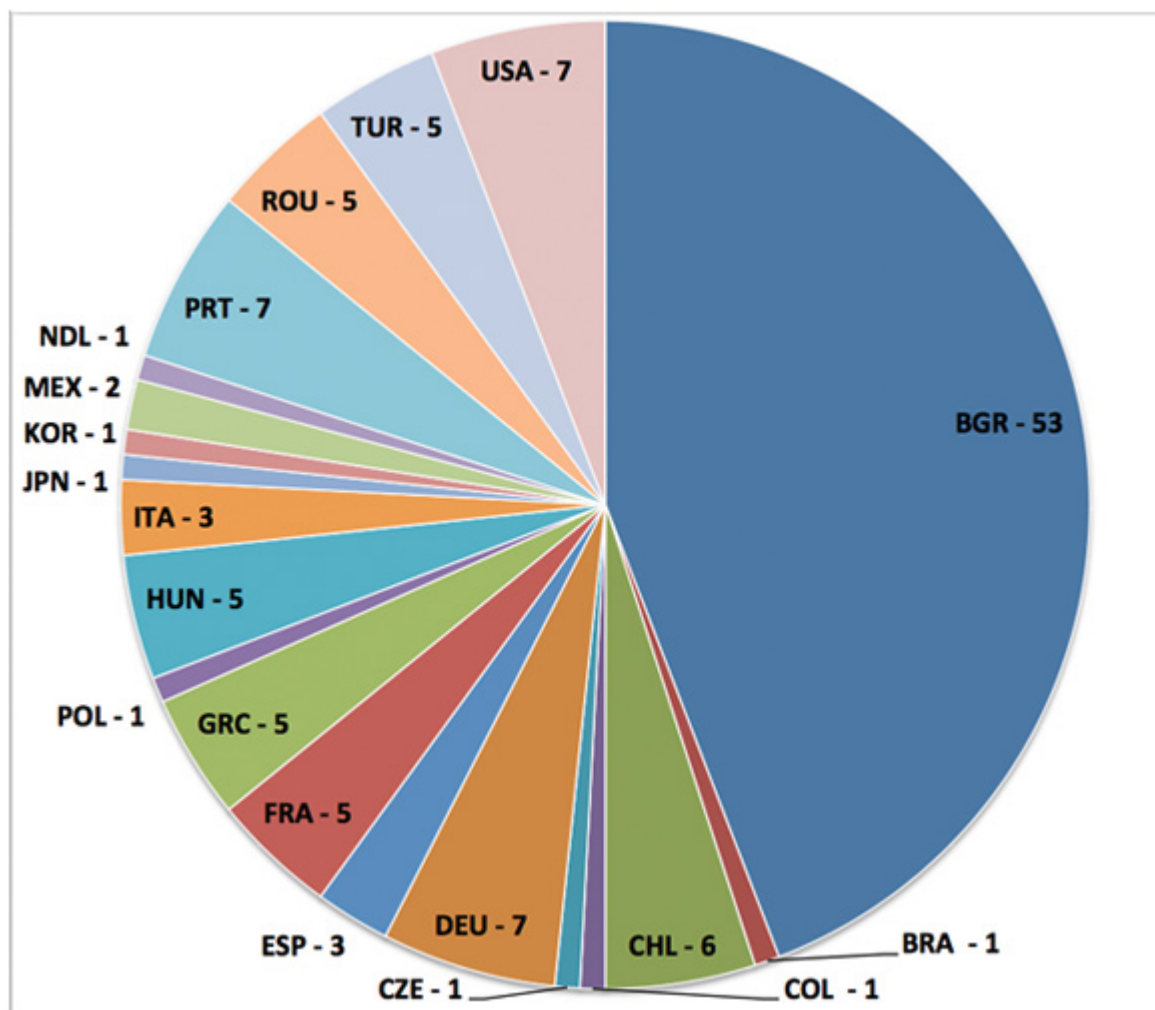

Pasulj je tradicionalna mahunarka koja zauzima značajan udeo u ishrani stanovništva zbog svojih visokih bioloških i ekonomskih kvaliteta.

Pasulj aktivno učestvuje u plodoredu, obogaćujući zemljište azotom i služeći kao odličan predusev za sve ratarske kulture.

Pasulj potiče iz Azije i tropskih regiona Amerike, ali je danas široko rasprostranjen u Evropi.

U aprilu je na eksperimentalnom polju IPGR-Sadovo postavljen komparativni poljski eksperiment za proučavanje bioloških, morfoloških i ekonomskih karakteristika kolekcije od 120 uzoraka pasulja sa različitim geografskim poreklom (Sl. 1). FAO kodovi zemalja su korišćeni pri izradi grafikona.

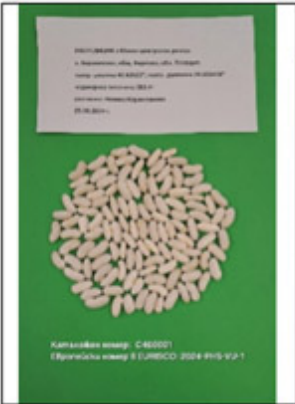
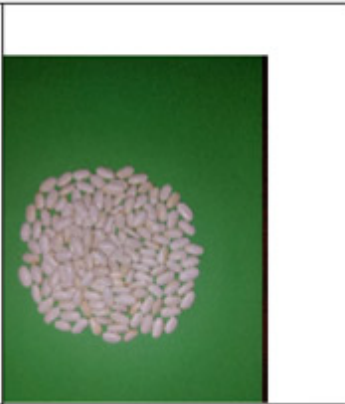
Sl. 1. Porekla uzoraka *Ph. vulgaris* uključenih u studiju

Fotografije magazina RZ, snimljene 29. maja 2024. godine, tokom otvorenog „Dana poljoprivrednika“ na IPGR-Sadovo

Uzorci su odabrani iz genskog fonda sačuvanog u banci gena semena u Sadovu. Pregled literature sproveden na početku eksperimenta pretpostavlja da se lokalne i tradicionalne sorte, koje obuhvataju 53 uzorka (44% skupa uzoraka), odlikuju velikom raznolikošću u pogledu habitusa, oblika, boje i biološkog sadržaja semena. Introdukovani uzorci čine 56% i potiču sa sledećih kontinenata: Severne Amerike, Južne Amerike, Azije, s tim što je najviše iz Evrope (43 uzorka). Devet uzoraka je odabrano iz Severne Amerike, osam iz Južne Amerike i dva iz Azije. Većina uzoraka je preuzeta iz dugoročnog skladišta u banci gena ili su iz radne kolekcije Instituta. Pet uzoraka iz banke gena u Suceavi, Rumunija, takođe je dobijeno za studiju putem međunarodne bezvalutne razmene na zahtev. Lokalni uzorci uključeni u studiju odabrani su iz različitih regiona zemlje – iz planinskih, poluplaninskih i nizijskih područja. Među njima su četiri uzorka sa ekspedicije koju je sproveo asistent Valčo Nešev 2024. godine u selu Karavelovo, opština Karlovo, oblast Plovdiv (fotografije 1, 2, 3 i 4).

			
Сн. 1. Местен традиционен сорт „Богдански“	Сн. 2. Кат. № C4E0002, Европейски номер 2024-PHS-VU-7, местен сорт фасул „Едното зърно“	Сн. 3. Кат. № C4E0003, Европейски номер 2024-PHS-VU-8, местен сорт шарен фасул	Сн. 4. Кат. № C4E0004, Европейски номер 2024-PHS-VU-9, местен сорт шарен фасул

Kolekcija ima potpunu pasošku karakteristiku, opisanu prema FAO/Bioversity deskriptoru. Uzorci uključeni u eksperiment su penuće i nepuzajuće forme. Evaluacija kolekcije prati UPOV i IBPGR deskriptore za *Phaseolus vulgaris* L. Biće zabeležene fenofaze razvoja, uzimajući u obzir datume nicanja, cvetanja, formiranja mahuna, sazrevanja, važne morfološke karakteristike, kao i osetljivost na ekonomski važne bolesti i štetočine. Za biometrijske podatke biće izmereno 20 biljaka iz svakog uzorka. Eksperiment i evaluacija uzoraka sprovode se pod vođstvom naučnih supervizora. Podaci će biti organizovani u elektronsku bazu podataka, što će omogućiti statističku obradu. Eksperiment će se sprovoditi u periodu 2024-2026 i služiće za pisanje doktorske disertacije.

Izražavam zahvalnost direktorki IPGR-Sadovo, vanr. prof. dr Katji Uzundžalijevoj, mojim naučnim mentorima prof. dr Cvetelini Stoilovoj i vanr. prof. dr Nikolaji Velčevoj, kao i svim kolegama koje me na ovaj ili onaj način podržavaju na početku mog karijernog razvoja kao mladog naučnika. Prijateljsko kreativno okruženje u timu i podrška naučnika sa dokazanim iskustvom u oblasti biljnih genetičkih resursa motivišu moju želju za istraživačkim radom.

PROFIL

Valčo Stojanov Nešev je imenovan za asistenta u Odeljenju „Biljni genetički resursi“ pri IPGR „K. Malkov“ u februaru 2024. Tema na kojoj mladi naučnik radi je „Procena genetičke raznolikosti u kolekciji pasulja (Ph. vulgaris) radi povećanja pristupa biološkom potencijalu sačuvanog genskog fonda useva.“

Asistent Valčo Nešev je završio master i osnovne studije na Agronomskom fakultetu, Poljoprivrednom univerzitetu – Plovdiv. Pre nego što je započeo naučnu karijeru, radio je u kompaniji blizu Plovdiva specijalizovanoj za proizvodnju povrća u plastenicima i na otvorenom polju, gde se upoznao sa modernim tehnologijama za uzgoj visokokvalitetnih proizvoda. Asistent Valčo Nešev je vešt u tehnologiji proizvodnje kultura kao što su boranija, kupus, krastavci, patlidžan, paprika, paradajz i lisnato povrće. Pokazuje interesovanje za inovativne prakse vezane za izazove poput klimatskih promena. Ekološki prihvatljivi pristupi bili su fokus njegovog interesovanja još od studentskih dana. Očuvanje biljne biološke raznolikosti je njegova misija. Voli biljke i zemlju, ne plaši se terenskog rada i veruje da će mu nauka otvoriti nove horizonte za razvoj.